

Preventie- en handhavingsplan voor de uitvoering van de Alcoholwet 2023 – 2027

Inhoudsopgave

Inleiding 4

1 Probleemanalyse 6

- 1.1 De Schadelijkheid van alcohol 6
- 1.2 Alcoholgebruik onder scholieren 6
- 1.3 Alcoholgebruik onder jongvolwassenen 8
- 1.4 Ouders 8
- 1.5 Naleving 10
- 1.6 Informatie van samenwerkingspartners 12
- 1.7 Samenvatting 12

2 Ambitie en doelstellingen 14

- 2.1 Ambitie 14
- 2.2 Doelstellingen afname gebruik onder de 18 jaar 14
- 2.3 Doelstellingen verbeterde naleving 15
- 2.4 Overige doelstellingen 16

3 Uitgangspunten voor beleid 18

- 3.1 Community building 18
- 3.2 Omgevingsbenadering 18
- 3.3 Integrale beleidsvisie 18

4 Activiteiten 19

- 4.1 Regelgeving 19
- 4.2 Toezicht en handhaving 21
- 4.3 Educatie en communicatie 33
- 4.4 Verbinding preventie en handhaving 36

5 Samenwerking, uitvoering en evaluatie 39

- 5.1 Samenwerking met externe partners 39
- 5.2 Organisatie en uitvoering 40
- 5.3 Evaluatie 41

Literatuur en bronnen 41

Verklaring van begrippen

Problematisch alcoholgebruik: al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar, drinken door zwangere vrouwen, overmatig drinken, zwaar drinken, regelmatig bingedrinken, een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.

Bingedrinken: minstens 1 keer per maand ten minste 5 glazen alcohol drinken bij 1 gelegenheid.

Zwaar drinken: minstens 1 keer per week ten minste 4 glazen (vrouwen) of 6 glazen (mannen) alcohol op 1 dag drinken.

Overmatig drinken: het drinken van meer dan 21 glazen per week (mannen) of meer dan 14 glazen per week (vrouwen).

Wederverstrekking: verstrekking door persoon van 18 jaar of ouder aan een persoon waarvan niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

Inleiding

Met dit Preventie- en handhavingsplan geeft de gemeente invulling aan een belangrijke wettelijke taak (artikel 43a) in de uitvoering van de Alcoholwet (tot 1 juli 2021 de Drank- en Horecawet, DHW). De Alcoholwet is een bijzondere wet die de verstrekking van alcoholhoudende dranken regelt en onze jeugd beschermt tegen de negatieve effecten van alcohol op gezondheid en veiligheid. Een van de verplichtingen die de wet oplegt is het opstellen van een preventie- en handhavingsplan, met name gericht op jongeren. In het plan moeten de doelstellingen, de activiteiten op het gebied van preventie en handhaving en te behalen resultaten neergelegd worden. In ons Preventie- en handhavingsplan ligt de focus op het voorkomen van gebruik en problematisch gebruik onder jongeren (tot 18 jaar) en jongvolwassenen (18-25 jaar).

Nationaal Preventieakkoord Alcohol

In het Preventie- en handhavingsplan sluit de gemeente zoveel als mogelijk aan op de doelstellingen van het Nationaal Preventieakkoord. In dit akkoord, dat in 2018 door meer dan 70 partijen is afgesloten, is preventie van problematisch¹ alcoholgebruik 1 van de 3 speerpunten, naast preventie van roken en overgewicht. Een veelheid aan organisaties en maatschappelijke partners waaronder bedrijfsleven, sportorganisaties en onderwijsinstellingen verbond zich met het Akkoord aan het terugdringen van problematisch alcoholgebruik in 2040.

Voor jongeren onder de 18 jaar zijn specifieke doelstellingen opgenomen. Zo moet het aantal 12 tot 16-jarigen dat ooit gedronken heeft afnemen van 45% naar 25% in 2040 (Nationaal Preventieakkoord, 2020). Uiteindelijk is het doel om te komen tot 0% alcoholgebruik onder de 18 jaar en een naleving van de leeftijdsgrens door verstrekkers van 100%. De gemeente levert met haar maatschappelijke partners en inwoners graag haar bijdrage aan het realiseren van deze doelstellingen.

De Alcoholwet beperkt beschikbaarheid en regelt een verantwoorde verstrekking

Het beperken van de beschikbaarheid van alcohol is 1 van de meest effectieve maatregelen om alcoholgebruik te verminderen en de daaraan gerelateerde schade te voorkomen (Babor e.a., 2010; Burton e.a., 2017). De Alcoholwet is een wet die de verstrekking van alcoholhoudende dranken en daarmee de beschikbaarheid van alcohol reguleert. Daarnaast richt de Alcoholwet zich op verantwoorde verstrekking.

¹ In het NPA wordt onder problematisch alcoholgebruik verstaan: Al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar, drinken door zwangere vrouwen, overmatig drinken, zwaar drinken, regelmatig bingedrinken, een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.

De Alcoholwet heeft als doel om schadelijke gevolgen van alcoholgebruik tegen te gaan en alcohol gerelateerde overlast terug te dringen. De wet valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en is daarmee primair een gezondheidswet. Het toezicht op de naleving van de Alcoholwet is sinds 2013 decentraal belegd en daarmee de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Samen werken aan Preventie- en handhavingsplan

Dit Preventie- en handhavingsplan is tot stand gekomen in samenwerking met verschillende partners binnen de domeinen gezondheid en veiligheid: GGD, politie, onderwijs, jongerenwerk, horecaondernemers, sportorganisaties, supermarkten en slijterijen. De gemeente heeft een coördinerende en deels uitvoerende rol.

Een stakeholdergroep komt 1 keer per jaar samen om het uitvoeringsplan voor het betreffende jaar te monitoren en de evaluatieresultaten van dat jaar te bespreken en te duiden. In dit stakeholderoverleg komen vertegenwoordigers van de gemeente, de politie, onderwijs, jongerenwerk, horeca, sport en detailhandel samen.

Aansluiting op andere beleidsterreinen

Dit Preventie- en handhavingsplan staat niet op zichzelf. Het sluit aan op landelijk beleid zoals neergelegd in het Nationaal Preventieakkoord en het raakt aan verschillende andere gemeentelijke taken en beleidsterreinen. Zowel in de beleidsvorming als in de uitvoering wordt daarom afstemming gezocht met onder andere horeca- en evenementenbeleid, als ook lokaal sportbeleid en lokaal gezondheidsbeleid. Dit beleid is vastgelegd in het plan van aanpak SPUK (Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis). Waar in het Preventie- en handhavingsplan de focus ligt op het voorkomen van gebruik en van problematisch gebruik onder jongeren en jongvolwassenen, richt het lokale gezondheidsbeleid zich ook op oudere doelgroepen en op het signaleren en vroegtijdig interveniëren bij problematisch gebruik.

1 Probleemanalyse

1.1 De schadelijkheid van alcohol

Het is niet zonder reden dat de gemeente haar jeugdige inwoners wil beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. Er is steeds meer kennis over deze schadelijkheid. Deze kennis is nog niet bij iedereen goed bekend (Schouten e.a., 2020). Alcoholgebruik gaat gepaard met tal van fysieke, mentale en maatschappelijke problemen (Expertisecentrum Alcohol, 2020). De mate van schade is grotendeels dosis-gerelateerd: hoe meer alcohol, hoe meer schade. Er is eigenlijk geen veilige ondergrens. Licht en matig alcoholgebruik worden al in verband gebracht met onder meer hartritmestoornissen en diverse soorten kanker. Zwaar drinken is gerelateerd aan een hoger risico op acute schade door alcohol, zoals alcoholvergiftiging en verkeersongevallen, en geeft een verhoogde kans op hersenschade. Overmatig drinken brengt bovendien een grotere kans op verslaving en op schade aan de organen met zich mee. Naast lichamelijk gevolgen heeft alcoholgebruik invloed op het psychisch functioneren; depressie, angstklachten en suïcide zijn gerelateerd aan regelmatig dronken zijn en/of aan problematisch alcoholgebruik. Huiselijk geweld, agressie, uitgaansgeweld en vandalisme worden vaak onder invloed van alcohol gepleegd. In gezinnen waar alcoholgebruik door de ouders problematisch is, worden de problemen vaak van generatie op generatie doorgegeven.

Voor jongeren zijn de risico's van alcoholgebruik groter dan voor volwassenen (Expertisecentrum Alcohol, 2020). Niet alleen zijn de acute gevolgen voor hen vaak ernstiger – zij raken bijvoorbeeld eerder bewusteloos en kunnen onder invloed over hun seksuele grenzen heen gaan. Maar ook heeft drinken op jonge leeftijd gevolgen voor de lange termijn. Denk aan verstoring van de hersenontwikkeling (die tot het 24e jaar doorloopt) en een grotere kans op verslavingsproblemen. Agressief, asociaal en delinquent gedrag komt bovendien vaker voor bij jongeren die drinken dan bij hun niet drinkende leeftijdgenoten. Bij jongvolwassenen kunnen (de gevolgen van) alcoholgebruik verder leiden tot kort- en langduriger verzuim, studievertraging, afname van de studieprestaties en studie-uitval.

1.2 Alcoholgebruik onder scholieren

Landelijk

In de groep 12- tot en met 16-jarigen was tussen 2003 en 2015 een afname zichtbaar in het alcoholgebruik: van ongeveer 70% naar 25%. Vanaf 2015 echter stagneert de afname van het alcoholgebruik. In zowel 2015, 2017 als 2019 bleef ongeveer een kwart (25%) van de 12- tot en met 16-jarige scholieren maandelijks alcohol drinken.

Ook bingedrinken en dronkenschap zijn sinds 2015 niet verder afgenomen (Rombouts e.a., 2020). Van de scholieren die in de maand voorafgaand aan het onderzoek dronken, heeft bijna 3 op de 4 bij 1 gelegenheid 5 of meer glazen alcohol gedronken.

Het bingedrinken in de afgelopen maand neemt sterk toe tussen de 13 en 14 jaar: van 4,6% bij de 13-jarigen naar 18% onder de 14-jarigen. Onder de 16-jarigen drinkt 1 op de 5 (19%) 5-10 glazen alcohol in het weekend.

Jongens en scholieren van het vmbo-b en vmbo-t drinken vaker dan hun leeftijdsgenoten (Rombouts e.a., 2020a). Binnen het speciaal onderwijs is het alcoholgebruik onder leerlingen van cluster 4 scholen (gedrags- of ontwikkelingsstoornissen en psychiatrische problemen) vergelijkbaar met VMBO-b; in cluster 3 (LVB) ligt het alcoholgebruik lager dan in het reguliere onderwijs (Rombouts e.a., 2020b).

Sommige groepen jongeren (en jongvolwassenen) zijn extra kwetsbaar en lopen daardoor een groter risico op problematisch alcoholgebruik. Het gaat bijvoorbeeld om kinderen van ouders met een verslaving of psychische problematiek en kinderen met een licht verstandelijke beperking (Expertisecentrum Alcohol, 2020).

Lokaal

Het alcoholgebruik onder jongeren in onze gemeente wordt gemeten aan de hand van de vierjaarlijkse GGD Gezondheidsmonitor Jeugd. De monitor geeft inzicht in onder meer leeftijd, schooltype, frequentie van gebruik, dronkenschap, wijze van verkrijgen van alcohol en de rol van ouders. Vanwege de coronacrisis is er in het najaar van 2021 een extra meting uitgevoerd: de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021. Door de gegevens van deze extra meting te vergelijken met voorgaande metingen van de Gezondheidsmonitor Jeugd krijgen we een goed beeld van de impact van corona op de fysieke en mentale gezondheid van jongeren. De vragenlijst van de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd is in het najaar van 2021 afgenomen onder jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. Voor Krimpen aan den IJssel gelden de volgende cijfers op gebied van alcoholgebruik:

Afgelopen 4 weken 1 glas of meer	2019	2021
13- en 14-jarigen (klas 2)	9% (regio 7%)	8% (regio 9%)
15- en 16-jarigen (klas 4)	38% (regio 33%)	45% (regio 31%)

Bingedrinken	2019	2021
13- en 14-jarigen (klas 2)	7% (regio 5%)	7% (regio 9%)
15- en 16-jarigen (klas 4)	29% (regio 22%)	33% (regio 25%)

1.3 Alcoholgebruik onder jongvolwassenen

Landelijk

Er zijn verschillende onderzoeken die informatie geven over het drinkgedrag van jongvolwassenen of van subgroepen daarbinnen:

- Gekeken naar de totale volwassen bevolking valt op dat schadelijk gebruik van alcohol het meest voorkomt in de leeftijdsgroep 20-29 jaar (NDM, 2022, peiljaar 2020).
- De meerderheid van de mbo- en hbo-studenten drinkt en ruim 70 procent doet dat regelmatig (van Dorsselaer e.a., 2020). Van degenen die drinken, drinkt 19 procent gemiddeld meer dan 10 glazen alcohol op een weekenddag. De 17-jarigen op het mbo drinken meer dan hun leeftijdgenoten op het hbo of voortgezet onderwijs.
- Jongvolwassenen die regelmatig uitgaan drinken op een uitgaansavond ruim 12 glazen, terwijl zij op andere dagen dat zij alcohol drinken zo'n 3 glazen consumeren (Monshouwer e.a, 2021).
- Een kwalitatief onderzoek onder plattelandsjongeren geeft inzicht in hun kennis, houding en gedrag met betrekking tot alcohol (Paternotte & Prooij, 2019). Hoewel de jongeren overmatig lijken te drinken, zien zij dit zelf niet als een probleem. Zij hebben een positieve houding ten opzichte van alcohol. Ook omdat drinken in hun omgeving als normaal wordt gezien. Hun kennis over de schadelijkheid van alcohol is beperkt.

Lokaal

De Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022 weergeeft de volgende metingen bij jongvolwassenen op lokaal niveau. 32% drinkt niet of maximaal 1 glas per dag. 6% van de inwoners drinkt overmatig alcohol en 8% is een zware drinker. Daarnaast kunnen we stellen dat het beeld dat wij als partners met elkaar vormen aansluit op het landelijk beeld. Een grote groep Krimpense jongeren vertoont hetzelfde gedrag als hierboven beschreven in het onderzoek van plattelandsjongeren.

1.4 Ouders

Landelijk

Ouders zijn soms nog toegeeflijk met betrekking tot alcoholgebruik door hun kinderen. Zo krijgt een kwart van de 12- tot 16-jarige scholieren die wel eens drinken, alcohol van hun ouders (Rombouts e.a., 2020). Dat aantal is niet gedaald sinds 2016. Maar er zijn meer ouders die hun rol oppakken. Driekwart van de ouders heeft in 2015 expliciet als regel dat hun minderjarige kind niet mag drinken; in 2007 was dat nog 50% (van Dorsselaer e.a., 2016). Ouders die zelf veel drinken, zijn toleranter ten aanzien van alcoholgebruik bij hun kinderen.

Hoewel de invloed van peers (leeftijdgenoten, vrienden) op het gedrag toeneemt met de leeftijd, blijven ouders invloed houden op het drinkgedrag van hun opgroeiende kind (Engels e.a, 2013). Bijvoorbeeld via hun houding ten opzichte van alcohol of door de afspraken die zij met hun kind maken.

Ook nudging kan een positieve invloed hebben op het drinkgedrag. Onderzoek toont aan dat indien ouders meer kennis hebben over de negatieve gevolgen van alcohol, zij zich meer bewust zijn van de problematiek en hier meer over praten met anderen. Hierdoor verandert ook langzaam de sociale norm in huis meer, waardoor alcohol minder als ‘normaal wordt gezien’ (Vlaming et al., 2008). Indien thuis of in de vriendengroep alcohol als ‘normaal’ wordt gezien voelen jongeren namelijk snel druk om mee te doen met de sociale ‘norm’ in de groep. Een sociale norm leidt dus vaak tot een toename van een problematisch gedrag en het moeite hebben om te kiezen voor het ‘goede’ (Hallez, 2018). Dit komt doordat mensen de mate van problematisch gedrag in hun omgeving doorgaans overschatten en de mate van gezond gedrag doorgaans onderschatten (Meesmann, Martensen, & Dupont, 2015). Met name door jongeren wordt vaak het alcoholgebruik van anderen om hen heen overschat, waardoor zij vervolgens zelf meer alcohol gaan drinken, om aan de norm te voldoen (Helmer et al., 2016). Om het alcoholgebruik onder jongeren omlaag te brengen kunnen we bijvoorbeeld succesvol gebruik maken van een nudge die in correcte informatie voorziet over het alcoholgebruik van andere jongeren (Ridout & Campbell, 2014). Deze nudge corrigeert daarmee mogelijk misvattingen over de sociale omgeving (Galezka, et al., 2016). Een slogan waarin werd verwezen naar de sociale norm (“80% van de jongeren drinkt minder dan 4 glazen alcohol per week”) blijkt uit onderzoek ook een effectieve nudge om misvattingen omtrent alcoholgebruik te weerleggen en gedrag te beïnvloeden (Linkenbach & Perkins, 2003; Thaler & Sunstein, 2008; Galezka et al., 2016). Door deze manier toe te passen biedt de overheid jongeren de gelegenheid om met de opgedane kennis zelfstandig gefundeerde keuzes te maken.

Lokaal

Ouders in Krimpen aan den IJssel kijken op diverse manieren aan tegen het gebruik van alcohol bij minderjarigen. Ook hier geldt dat een grote groep ouders alcoholgebruik onder de 18 jaar niet tolereert. Tegelijkertijd zien we een groep ouders die de jongeren juist wel faciliteert in het drinken in en om het huis. Ook vinden sommige ouders uit deze groep het normaal, dat hun minderjarige kind alcohol kan nuttigen op de sportvereniging of in de horeca. Zij dragen op deze manier bij aan wederverstrekking en normalisering van alcoholgebruik onder jongeren. Uit de Gezondheidsmonitor Kinderen 2022 blijkt dat ouders vaker accepteren dan in 2018 dat kinderen onder de 18 jaar alcohol drinken (2018: 11% naar 2022: 19%). Dit betreft een meting bij ouders met kinderen in de leeftijd van 6 maanden tot en met 11 jaar. Een zorgelijk beeld, dat des te meer bevestigt hoe belangrijk het is ouders zo vroeg mogelijk bewust te maken van de gevaren en risico's van alcoholgebruik door kinderen.

Het proces verleiding en weerstand leren de kinderen in eerste instantie thuis van hun ouders. Voor een aantal ouders is het lastig hun eigen gewoontes op te geven ter bescherming van hun eigen kinderen. Dit is een pijnpunt, dat de nodige aanpak behoeft. Het bewustzijn en handelingsperspectief van ouders moet daarom meer aandacht en prioriteit krijgen.

Door corona moesten jongeren thuisblijven en troffen elkaar niet meer zo snel op straat. Tijdens deze coronacrisis ontstonden alternatieve samenkomsten van jongeren in en rond het huis, bijvoorbeeld in schuurtjes en kelderboxen. Sommige ouders hebben deze samenkomsten goedgekeurd of zelfs aangemoedigd. Ze houden hun kinderen liever in het zicht en keuren het gebruik van alcohol onder de 18 jaar goed op hun eigen terrein.

De gemeente kan hier niet handhavend tegen optreden, omdat het alcoholgebruik zich niet bevindt in de openbare ruimte. Slechts als er overlast zou ontstaan, kunnen politie en gemeente optreden.

1.5 Naleving

Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens

Met nalevingsonderzoek wordt onderzocht in hoeverre de verschillende alcohol-verstrekken de leeftijdsgrens voor alcohol naleven.

Landelijk

Als minderjarigen aan drank willen komen is dat nog steeds gemakkelijk in Nederland. Tussen 2018 (37,7%) en 2020 (37,9%) is de totale naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop niet veranderd (Bureau Objectief, 2020). Bij de afzonderlijke verkooppunten zijn wel veranderingen te zien, soms ten goede zoals bij cafetaria's, horecagelegenheden en webshops. Bij supermarkten en slijterijen is de naleving echter gedaald.

Naleving leeftijdsgrens door verkooppunten in %		
	2018	2020
Supermarkten	68,9	58,1
Slijterijen	73,3	66,3
Avondwinkels	34,7	41,0
Cafetaria's	20,7	29,8
Horecagelegenheden	17,5	29,0
Sportkantines	20,2	23,9
Thuisbezorgkanalen	9,5	12,4
Webshops	2,2	8,8

Lokaal

Nalevingsonderzoek in onze gemeente heeft het volgende opgeleverd:

- Onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens voor alcohol. De testkopers hebben niet alle locaties bezocht, waardoor er geen volledig beeld is geschetst. Wel heeft de gemeente gesprekken gevoerd met een supermarkt, waar sterke signalen waren tot verstrekking van alcohol aan minder-jarigen. De sportkantines gaven over het algemeen een positief nalevingsbeeld.
- Onderzoek naar wederverstrekking (verstrekking door persoon van 18 jaar of ouder aan een persoon waarvan niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt). Ook voor het onderzoek naar wederverstrekking geldt dat de resultaten niet representatief waren. De handhavers hebben wel diverse malen wederverstrekking aangesproken op hun gedrag. Onder de Drank- en Horecawet konden wederverstrekking nog niet bekeurd worden.

Uit gesprekken blijkt dat wederverstrekking bij sportverenigingen lastig blijft om te voorkomen, met name gedurende feesten. De verenigingen zetten zich zo goed mogelijk in om wederverstrekking te blijven monitoren. Horecaondernemers geven aan dat er een strenge controle is op wederverstrekking. Zij zien geen toename.

Nalevingsonderzoek dronkenschap en doorschenken

Nalevingsonderzoek doorschenken geeft een beeld van de mate waarin aan personen onder invloed alcohol wordt geschonken in de (paracommerciële) horeca.

Landelijk

Er is geen landelijk onderzoek gedaan naar doorschenken bij dronkenschap. Wel zijn er enkele regionale onderzoeken waaruit blijkt dat de wettelijke bepalingen over doorschenken niet goed worden nageleefd. Horecapersoneel blijkt het lastig te vinden om dronkenschap te herkennen en om daar aansluitend op te acteren (Nijkamp e.a., 2020).

Lokaal

In onze gemeente is geen doorschenkonderzoek uitgevoerd. Alcoholverstrekkers geven aan alert te zijn op bezoekers in beschoonken toestand. Daarbij is het van belang, maar vaak lastig om de bezoeker die elders heeft ingedronken te herkennen.

1.6 Informatie van samenwerkingspartners

Naast onderzoek leveren kennis, ervaringen en registraties van samenwerkingspartners in de gemeente informatie op over de stand van zaken met betrekking tot de naleving van de alcoholwetgeving.

Evaluatie voorgaande jaren

Met elkaar hebben we geconcludeerd dat het alcoholgebruik op straat sterk is afgenomen de afgelopen jaren. Waar we voorheen vaak jongeren in de jeugdhonken aantreffen met (grote hoeveelheden) alcohol, zien we dat nu niet meer terug. We hebben ingezet op het structureel monitoren van diverse hotspots binnen de gemeente. Op deze hotspots geldt een aanwijzingsbesluit en is het gebruik van alcohol verboden. Dit aanwijzingsbesluit heeft er mede toe bijgedragen dat het alcoholgebruik op straat nagenoeg verdwenen is. Dit leidt er ook toe dat er minder vernielingen plaatsvinden in de openbare ruimte. Het gebruik van alcohol onder jongeren verplaatst zich sinds corona van de openbare ruimte wel naar eigen terrein, zoals schuurtjes in de achtertuin. Ook gebruiken jongeren alcohol in kelderboxen. En organiseren zij feestjes in bedrijfspanden. Zij onttrekken zich meer uit het zicht van de partners. Het is belangrijk dat we met name de bedrijfspanden in beeld krijgen.

We zien ook een sterke afname in wederverstrekking. Voorheen troffen politie en boa's met enige regelmaat jongeren voor de supermarkten aan, die actief op zoek waren naar wederverstrekking. Politie en boa's hebben jongeren en wederverstrekking, alsmede de betreffende ondernemers steeds hierop aangesproken. Daarnaast is recent een jeugdgroep uiteengevallen, die zich mede schuldig maakte aan wederverstrekking. Supermarkten bevestigen het beeld dat wederverstrekking minimaal geconstateerd wordt. Het vermoeden bestaat dat jongeren uit de buurt en uit het zicht van de supermarkt de wederverstrekking regelen. Sportverenigingen geven aan dat wederverstrekking voorkomt, maar men ervaart wel een afname ten opzichte van voorgaande jaren. Horecaondernemingen zien geen toename.

1.7 Samenvatting

Uit de landelijke onderzoeken blijkt dat er een stagnatie is in de daling van alcoholgebruik onder scholieren tussen de 12 en 16 jaar. Bovendien is er een flinke groep jongeren en jongvolwassenen die bingedrinkt. Er zit zowel bij verstrekking als bij ouders ruimte voor versterking van hun verantwoordelijkheid, betrokkenheid en preventieve rol.

Op basis van lokaal onderzoek en informatie van ketenpartners blijkt:

- Jongeren in Krimpen aan den IJssel drinken gemiddeld meer dan in de regio;
- Dit geldt met name voor de metingen in klas 4;
- Alcoholgebruik normaliseert onder de jongeren en ouders;
- De verantwoordelijkheid en het bewustzijn van ouders moeten we versterken door prioriteit te geven aan voorlichting op bijvoorbeeld ouderavonden. Daarbij moet hersenschade door alcoholgebruik met nadruk belicht worden;
- Bo- en vo-scholen moeten (gratis) de beschikking krijgen over alcoholpreventielessen;
- Ook kerkelijke gemeenschappen hebben een belangrijke rol in preventie en verantwoordelijkheid onder hun jeugdige leden. De rol van de predikant kan significant zijn ten opzichte van ouders en jongeren;
- De samenwerking met Politie Eenheid Den Haag en Gemeente Krimpenerwaard moet geïntensiveerd worden. Gezamenlijk kunnen we meer bereiken, met name rondom de gemeentegrenzen blijkt een eenduidige aanpak op handhaving nodig;
- Jongeren vinden andere wegen voor de aanschaf van alcohol. Via webshops en thuisbezorgkanalen is het gemakkelijk alcohol te bestellen, waarbij de naleving leeftijdsgrens niet of nauwelijks wordt gehanteerd. Ouders hebben een grote verantwoordelijkheid in het verbieden van deze vorm van bestellingen.

2 Ambitie en doelstellingen

2.1 Ambitie

De gemeente streeft ernaar dat haar jonge inwoners gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Alcohol hoort daar niet bij, in elk geval niet tot het 18e jaar. Voor (jong)volwassenen adviseert de Gezondheidsraad (Gezondheidsraad, 2015) zowel mannen als vrouwen om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan 1 standaardglas alcohol per dag². Een sociale en fysieke omgeving die uitnodigt en stimuleert tot het gewenste gedrag is ondersteunend aan deze ambitie. Daarom zetten wij in op een adequate naleving van de Alcoholwet, het versterken van de sociale omgeving rondom jongeren en het faciliteren van een fysieke omgeving die gezond gedrag stimuleert.

Artikel 43a van de Alcoholwet schrijft voor dat een preventie- en handhavingsplan dient aan te geven wat de doelstellingen van het beleid zijn. Op basis van de Alcoholwet formuleren wij de volgende hoofddoelstellingen:

- Afname van alcoholgebruik en de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik onder de 18 jaar.
 - Afname van dronkenschap en de schadelijke gevolgen van excessief alcoholgebruik (met name tijdens uitgaansavonden in het publieke domein)
- Deze algemene beleidsdoelstellingen concretiseren wij hieronder op basis van de probleemanalyse, met aandacht voor gebruik onder jongeren en voor de setting waarin jongeren drinken.

2.2 Doelstellingen afname gebruik

De gemeente heeft in haar beleidsplan sociaal domein geformuleerd dat minder jongeren schadelijke genotmiddelen gebruiken, zoals bijvoorbeeld drugs, alcohol en roken. Daarmee stelt de gemeente de doelstelling van afname van alcoholgebruik en de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik onder de 18 jaar.

Voor 18-24 jarigen gaat het vooral om het voorkomen van overmatig alcoholgebruik. De uitgaansavonden zijn hierbij een belangrijk risicomoment. Gezien de ontwikkeling van de hersenen tot ongeveer 25 jaar, de oververtegenwoordiging van de leeftijdsklasse tot 24 jaar in het uitgaansleven én de relatie van alcohol

2 Een standaardglas is: 250 ml bier, 100 ml wijn of 35 ml jenever (Gezondheidsraad, 2015).

met het uitgaansleven (met de daarbij behorende risico's op dronkenschap, soms uitmondend in een alcoholvergiftiging) wordt in dit plan aandacht besteed aan de uitgaanssetting. Daarbij is uitgaan een breed begrip: het gaat ook om het bezoeken van evenementen en feestjes in huiselijke sfeer. Naast gezondheidsproblematiek is veiligheidsproblematiek een belangrijke motivatie om aandacht te besteden aan deze leeftijdsgroep.

2.3 Doelstellingen verbeterde naleving

Naleving leeftijdsgrens

De doelstellingen van de gemeente met betrekking tot de naleving van de leeftijdsgrens zijn afgeleid van de probleemanalyse en de ambities van het Nationaal Preventieakkoord. De ambitie van het Nationaal Preventieakkoord is om in 2030 100% naleving van de leeftijdsgrens te realiseren.

De lokale supermarkten en slijterijen geven aan dat er een juiste naleving op leeftijdsgrens is. De ketens controleren hun filialen 1 per maand op naleving van de leeftijdsgrens via mystery guests. De uitslagen zijn direct bekend door het ontvangen van een groene of rode kaart. Op die manier kan er meteen adequate opvolging plaatsvinden door de ondernemer bij een rode kaart.

In de onderstaande tabel staat per setting de huidige naleving op landelijk niveau (lokaal ontbreken metingen) en het ambitieniveau op lokaal niveau voor de komende jaren vermeld. Alcoholverstrekkers geven aan dat 100% naleving een mooi streven is, maar niet haalbaar in de praktijk.

Naleving leeftijdsgrens				
	2020	2024	2028	2030
Supermarkt	58%	70%	85%	100%
Slijterij	66%	75%	85%	100%
Horeca	29%	45%	85%	100%
Cafetaria	30%	45%	85%	100%
Sportvereniging	24%	50%	85%	100%
Evenementen	Geen meting	50%	85%	100%

Naleving verbod op doorschenken bij dronkenschap

Voor de naleving van het verbod op doorschenken aan personen tussen de 18 en 25 jaar in kennelijke staat van dronkenschap zijn geen landelijke cijfers beschikbaar. Ook is er met betrekking tot het voorkomen van dronkenschap geen kwantitatieve ambitie geformuleerd in het Nationaal Preventieakkoord. Wel stellen de VNG en verstrekkers in het Preventieakkoord gezamenlijk vast dat er meer aandacht moet komen voor het tegengaan van dronkenschap.

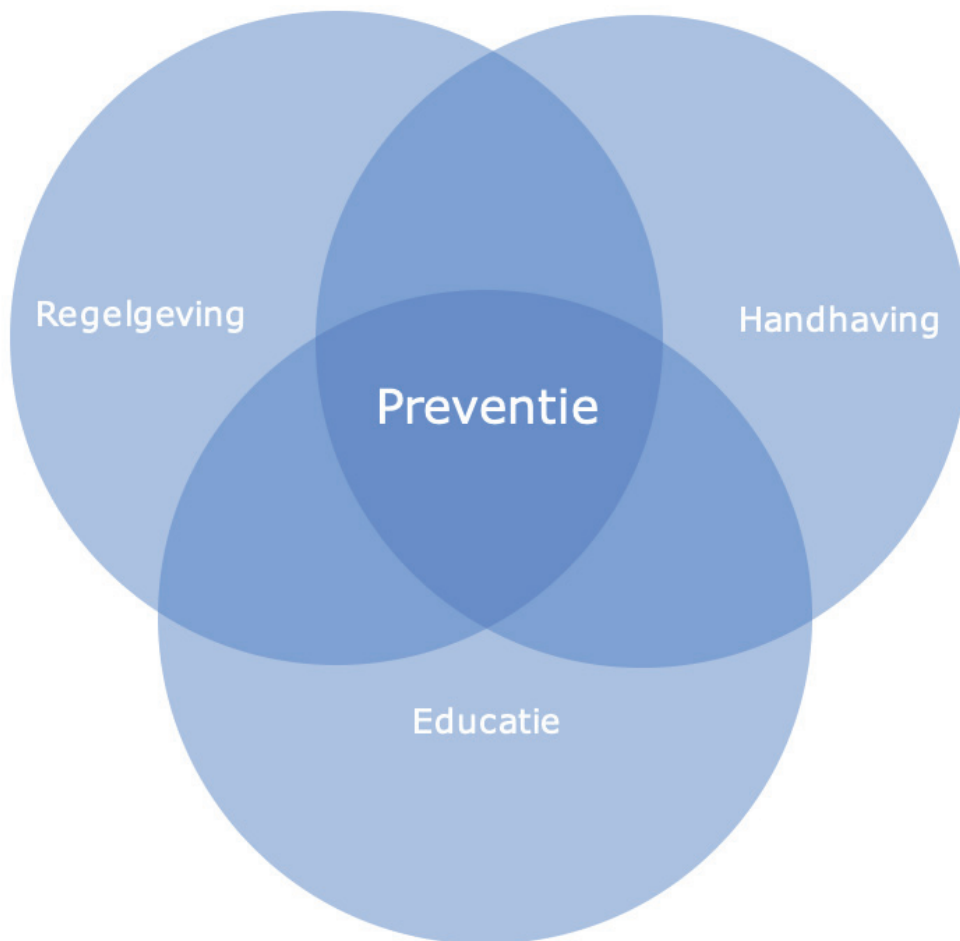
In de onderstaande tabel staat per setting de huidige naleving van het verbod op doorschenken en het ambitieniveau voor de komende jaren vermeld.

Naleving verbod op doorschenken bij dronkenschap			
	2020	2024	2028
Horeca	Geen meting	50%	75%
Sportvereniging	Geen meting	50%	75%
Evenementen	Geen meting	50%	75%

2.4 Overige doelstellingen

Op basis van de lokale context en beschikbare lokale cijfers voegen wij nog de volgende doelstellingen toe:

- Afname van het aantal jongeren dat in schuurtjes, keten en bedrijfspanden drinkt;
- Afname van het aantal jongeren dat drinkt op straat en in het uitgaansleven;
- Afname van wederverstrekking. Onder wederverstrekking valt ook het alkoholschenken 'met de lange arm'. Dit houdt in dat meerderjarige jongeren of volwassenen alcohol halen aan de bar en vervolgens verstrekken aan minderjarigen;
- Afname van de normalisering van alcoholgebruik;
- Toename van de bekendheid met risico's van alcohol;
- Vermindering van het aantal alcohol gerelateerde problemen in bepaalde gebieden of op bepaalde tijdstippen (op basis van politieregistraties of registraties door boa's);
- Toename van het aantal BO en VO scholen dat lessen in alcoholpreventie heeft;
- Toename van ouderbetrokkenheid;
- Toename van ouderbewustzijn over directe en langdurige gevolgen van alcoholgebruik door onder andere campagnes en kennisbijeenkomsten.

3 Uitgangspunten voor beleid

3.1 Community building

In dit plan beschrijft de gemeente hoe zij de jeugd wil beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik. Om resultaat te bereiken is de bijdrage van iedereen in de gemeenschap nodig: scholen, sportverenigingen, ouders, ondernemers. Daarom betreft de gemeente deze partijen bij de beleidsontwikkeling en de uitvoering. Gezamenlijk zetten we in op een gezonde bevolking, zonder alcoholgebruik onder de 18 jaar en met verantwoorde alcoholverstrekking aan en verantwoord alcoholgebruik door jongvolwassenen.

3.2 Omgevingsbenadering

De systeemtheorie van Holder (1998) maakt duidelijk dat alcoholgebruik altijd het resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker bepaalt. Holder laat daarmee zien dat alcoholpreventie nooit alleen op het individu gericht kan zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de fysieke en sociale omgeving van de drinker beïnvloeden. In de omgeving van de jonge drinker spelen locaties waar alcohol verstrekt wordt, alcoholverstrekkers, scholen en ouders een belangrijke rol. Het Preventie- en handhavingsplan richt zich op deze omgevingsinvloeden.

3.3 Integrale beleidsvisie

Het preventiemodel van Reynolds (2003) borduurt voort op de systeemtheorie van Holder (zie 3.2.) Het preventiemodel kent 3 beleidspijlers: educatie, regelgeving en handhaving. De pijlers staan deels op zichzelf maar overlappen elkaar ook (figuur 1). Juist in de overlap is het integrale preventiebeleid terug te zien: het model maakt duidelijk dat niet alleen educatie, maar ook regelgeving en handhaving bijdragen aan het voorkómen van (problemen door) alcoholgebruik.

Dit Preventie- en handhavingsplan is gebaseerd op deze integrale beleidsvisie. Er is immers sprake van een preventie- én handhavingsplan. Dat impliceert dat meerdere afdelingen binnen de gemeenten – en dus ook meerdere typen maatregelen – worden ingezet bij de aanpak van de alcoholproblematiek.

4 Activiteiten

Dit hoofdstuk bevat de aanpakken en interventies die de gemeente ter beschikking staan om de doelstellingen te realiseren op het gebied van regelgeving (4.1.), toezicht en handhaving (4.2.) en educatie en bewustwording (4.3.). In paragraaf 4.4. is beschreven hoe regelgeving, toezicht en educatie in samenhang ingezet worden om de doelstellingen te behalen.

4.1 Regelgeving

Het overgrote deel van de regelgeving op het gebied van alcohol is vastgelegd in de Alcoholwet. De Alcoholwet is primair een volksgezondheidswet met als doel om, met name onder jongeren, gezondheidsschade door alcoholgebruik te voorkomen. Daarnaast stelt de Alcoholwet ook als doel om alcohol gerelateerde verstoringen van de openbare orde terug te dringen. De Alcoholwet geeft invulling aan beide doelstellingen door onder andere beperkingen te stellen aan de beschikbaarheid van alcohol. Zo mag er bijvoorbeeld niet worden verstrekt aan een jongere als niet is vastgesteld dat hij of zij 18 jaar of ouder is en de aanwezigheid van dronken personen is niet toegestaan in een horecagelegenheid of slijterij. Daarnaast sluit de wet ook bepaalde verkooppunten uit van het schenken en/of verstrekken van alcohol voor elders dan ter plaatse en is met prijzen stunten door de detailhandel aan banden gelegd. Deze bepalingen vormen samen de preventieve kern van de Alcoholwet.

Aanvullend op deze bepalingen kent de Alcoholwet een aantal verordenende bevoegdheden en heeft de burgemeester aanvullende mogelijkheden om de beschikbaarheid van alcohol te beperken. In het licht van de hoofdthema's uit dit Preventie- en handavingsplan (leeftijdsgrens, dronkenschap) hebben de volgende aanvullende maatregelen een expliciete meerwaarde in het terugdringen van alcohol gerelateerde gezondheidsschade en verstoringen van de openbare orde:

- Beperken happy hours
- Voorwaarden stellen aan alcoholverstreking evenementen
- Beperken schenktijden paracommercie

Beperken happy hours

In artikel 25D van de Alcoholwet is een verordenende bevoegdheid opgenomen waarmee gemeenten ter bescherming van de volksgezondheid of in het belang van de openbare orde happy hours kunnen beperken. Met deze bevoegdheid kunnen de meest excessieve acties (meer dan 40% korting) worden verboden. Onderzoek (Meier e.a., 2008) laat zien dat de prijs van alcohol een belangrijke voorspeller is voor

gebruik en dat met prijsinterventies gebruik kan worden beïnvloed. Het verhogen van alcoholprijzen heeft specifiek impact op mensen die veel alcohol consumeren. Het beperken van mogelijkheden om met prijzen voor alcoholhoudende dranken te stunts is daarmee een geschikt instrument om de stevige consumptie in het uitgaansleven te beperken en dronkenschap te voorkomen. De gemeente heeft daarom de volgende bepaling vastgelegd in de Algemene Plaatselijke Verordening Krimpen aan den IJssel.

Artikel 2:34c Verbod 'happy hours'

Het is verboden in een horecalokaliteit of op een terras bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken voor gebruik ter plaatse tegen een prijs die voor een periode van 24 uur of korter lager is dan 60% van de prijs die daar gewoonlijk voor wordt gevraagd.

Voorwaarden stellen aan evenementen

Artikel 35 lid 2 van de Alcoholwet biedt burgemeesters de mogelijkheid om voorwaarden te stellen aan het verlenen van een ontheffing ten tijde van bijzondere gelegenheden van zeer tijdelijke aard, zoals evenementen en buurtfeesten. Er kunnen bijvoorbeeld voorwaarden worden gesteld aan de manier waarop de verantwoorde verstrekking wordt ingericht. Artikel 35 gaat uitdrukkelijk alleen om verstrekking van zwak-alcoholhoudende dranken voor gebruik ter plaatse.

Landelijk en lokaal onderzoek laat zien dat de naleving van de leeftijdsgrens voor alcohol en het doorschenken in diverse sectoren voor verbetering vatbaar is (Bureau Objectief, 2020; Bureau Objectief, 2018; Bureau Objectief, 2017). Op evenementen is de naleving van zowel de leeftijdsgrens als dronkenschap vaak ingewikkelder dan in de horeca. Factoren als schaalgrootte, tijdelijke personeelskrachten en het gebrek aan een structurele controlesystematiek bemoeilijken de naleving van de wetgeving. Daarom moet een organisator van een evenement bij de gemeente altijd aangeven hoeveel bezoekers er worden verwacht en in welke leeftijdsgroep de bezoekers zich bevinden. De leidinggevendens tijdens het evenement worden altijd gescreend door de politie. Zij moeten een Verklaring Sociale Hygiëne hebben. Dat houdt onder andere in dat ze een cursus verantwoord schenken hebben gehad (dus niet doorschenken). Daarbij moeten ze verplicht controleren op leeftijd.

Beperken schenktijden paracommercie

Artikel 4 van de Alcoholwet bepaalt dat bij gemeentelijke verordening regels worden gesteld waaraan paracommerciële rechtspersonen zich moeten houden bij de verstrekking van alcoholhoudende drank. Dit ter voorkoming van oneerlijke mededinging. Het vastleggen van de schenktijden in de paracommercie is één van deze verplichte regels. Onderzoek laat zien dat het beperken van schenktijden de alcoholconsumptie en daaraan gerelateerde gezondheidsschade en verstoringen voor de openbare orde vermindert (Babor e.a., 2010).

Daarnaast is het niet wenselijk dat jeugd tijdens sportieve, culturele of andere activiteiten geconfronteerd wordt met (overmatig) alcoholgebruik van volwassenen. Onderzoek laat zien dat zien drinken doet drinken (Smit e.a., 2020). De gemeente heeft daarom in artikel 2.34a van de Algemene Plaatselijke Verordening Krimpen aan den IJssel de volgende, beperkte schenktijden vastgelegd voor paracommerciële instellingen: vanaf één uur voor de aanvang en tot uiterlijk één uur na afloop van een activiteit die wordt uitgeoefend in verband met de statutaire doelen van de rechtspersoon. Daarnaast kent het artikel het volgende verbod: Een paracommercieel rechtspersoon verstrekt geen alcoholhoudende drank tijdens bijeenkomsten van persoonlijke aard en bijeenkomsten die gericht zijn op personen welke niet of niet rechtstreeks bij de activiteiten van de desbetreffende rechtspersoon betrokken zijn.

4.2 Toezicht en handhaving

De Alcoholwet heeft zowel een gezondheids- als een openbare orde en veiligheids-perspectief. Het doel van de gemeente is om door middel van naleving van de wet bij te dragen aan het voorkomen van gezondheidsschade en verstoringen van de openbare orde. Sinds 1 januari 2013 is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de wet en heeft daarmee een belangrijk instrument in handen. Onderzoek laat zien dat handhaving noodzakelijk is om het gewenste effect te bereiken van maatregelen zoals de leeftijdsgrens voor alcohol en het verbod op doorschenken (Babor e.a., 2010).

Handhavingsprioriteiten

De focus van het toezicht ligt op de leeftijdsgrens, het voorkomen van dronkenschap en het beheersen van de beschikbaarheid. Het betreft de volgende bepalingen:

1. Leeftijdsgrens 18 jaar

- a. Artikel 20, lid 1 Alcoholwet. Oftewel het bedrijfsmatig of anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Eveneens wordt begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van 18 jaar of ouder, welke kennelijk bestemd is voor een persoon van wie de leeftijd niet is vastgesteld.
- b. Artikel 45 Alcoholwet. Het verbod op het aanwezig hebben van alcohol onder de 18 jaar op voor publiek toegankelijke plaatsen.
- c. Artikel 45a, lid 1 Alcoholwet. Het verbod voor volwassenen om op publiek toegankelijke plaatsen anders dan bedrijfsmatig alcohol te verstrekken aan een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt, ook bekend als wederverstrekking

2. Dronkenschap/doorschenken

- a. Artikel 20, lid 5 Alcoholwet. Het verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap toe te laten in een horecazaak, op het terras of in een slijterij.
- b. Artikel 20, lid 6 Alcoholwet. Het verbod om in kennelijke staat dienst te doen in een horecazaak, op het terras of in een slijterij.
- c. Artikel 252 Wetboek van Strafrecht (in samenwerking met de politie). Verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap alcohol te verkopen of toe te dienen.
- d. Artikel 453 Wetboek van Strafrecht (in samenwerking met de politie). Verbod om zich in kennelijke staat van dronkenschap op de openbare weg te bevinden.

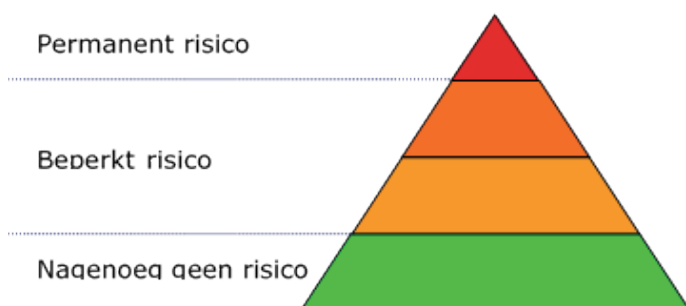
3. Beheersen beschikbaarheid/voorkomen blurring

- a. Art. 25 lid 1 Alcoholwet. Verbod op het aanwezig hebben van alcoholhoudende drank in een voor het publiek (niet) toegankelijke ruimte, niet zijnde een slijtersbedrijf, horecabedrijf of een ruimte waarin rechtmatig alcohol aan particulieren wordt verstrekt voor gebruik elders dan ter plaatse.
- b. Art. 25 lid 2 Alcoholwet. Verbod op het toelaten dat alcoholhoudende drank wordt genuttigd in een voor het publiek toegankelijke ruimte, niet zijnde een horecabedrijf of het laten proeven in een slijtersbedrijf op verzoek van een klant.

Controles

Risicogestuurd toezicht

De toezichtcapaciteit van de gemeente wordt zo efficiënt mogelijk ingezet. Risicogestuurd toezicht vormt daarbij het uitgangspunt. Op basis van een jaarlijkse risicoanalyse wordt voor elk verkooppunt van alcoholhoudende drank een risicoscore bepaald. Deze score is gebaseerd op het type bedrijf, risico's voor de omgeving, meldingen, naleving en gedrag van de ondernemer. Bedrijven met nagenoeg geen risico worden minder gecontroleerd. Bedrijven met een hogere risicoscore worden vaker gecontroleerd.

Hotspots in Krimpen aan den IJssel

Per hotspot wordt de kans op overtreden in kaart gebracht. Die kans wordt bepaald op basis van kenmerken zoals deurbeleid, het gebruik van leeftijdscontrolesystemen, openingstijden, doelgroep en naleving. Bovenstaande figuur laat zien hoe de verschillende typen alcoholverstrekkers kunnen worden ingedeeld. Op basis van landelijke ervaringscijfers komen we op voorhand tot de volgende risico-indeling in Krimpen aan den IJssel:

Permanent risico:

- Sportkantines, horecagelegenheden en cafetaria, volgens landelijke gegevens naleving respectievelijk 24%, 29% en 30%
- Ontmoetingsplaatsen voor jeugd (BOJ, hangplekken)

Beperkt risico:

- Avondwinkels, supermarkten volgens landelijke gegevens respectievelijk 41% en 58%

Nagenoeg geen risico:

- Slijterijen, volgens landelijke gegevens 66%

Controle op leeftijdsgrens en dronkenschap

Controles naar aanleiding van ontvangen signalen

Kern van de controlestrategie vormen de observatie-inspecties die in burgerkleding uitgevoerd worden. Doel van deze controles is nagaan of de regels nageleefd worden. Hiervoor zetten wij een toezichthouder c.q. buitengewoon opsporingsambtenaar Alcoholwet in.

Bureau Objectief onderzoekt de naleving door middel van mysteryshop onderzoek. Bij deze onderzoeksmethode proberen 16- en 17-jarige mysterykids onder begeleiding van een ervaren controleur alcohol te kopen volgens een vast (landelijk) protocol. Mysteryshop onderzoek is een wetenschappelijk aanvaarde methode, die zeer betrouwbare gegevens oplevert. Met het nalevingsonderzoek kan per locatie worden bepaald hoe de naleving van de leeftijdsgrens in de praktijk wordt uitgevoerd. Behalve deze meting doen de mysterykids en hun auditor waarnemingen, die van invloed kunnen zijn op, of verband houden met het wel of niet naleven van de wet door de verkoper. Na iedere aankoop poging vult de controleur een registratielijst in, waarin alle waarnemingen worden opgenomen. De audits vinden onaangekondigd plaats om het nalevingsniveau objectief vast te stellen.

Bij niet naleving wordt een maatregel genomen en volgt een herinspectie (binnen 2 maanden). Als aanvulling kunnen surveillance-inspecties ingepland worden, waarbij de toezichthouder opvallend zichtbaar aanwezig is (door herkenbare kleding). Hierbij wordt vooraf nauwkeurig geëvalueerd op welke locaties en op welke tijdstippen dit mogelijk is. Dit in verband met de veiligheid van de toezichthouder. Een evenement zou bijvoorbeeld geschikt zijn om zichtbaar aanwezig te zijn als toezichthouder. Samenwerking en een goede voorbereiding met de politie is ook hier van groot belang.

Controlefrequenties

Gestreefd wordt naar een controlefrequentie van minimaal 6 keer per jaar voor de hotspots met een hoge risicoscore. Voor de hotspots met een beperkt risico zijn 4 inspecties per jaar noodzakelijk om de naleving effectief te beïnvloeden (Wagenaar e.a., 2005). Voor de groene categorie met een beperkt risico volstaat 1 controle per jaar. De controles zullen met name in de weekenden plaatsvinden, tenzij de risicoanalyse anders bepaalt. De controles worden uitgevoerd in burgerkleding. Voor de controles op de leeftijdsgrens zet de gemeente 1 x per 2 jaar de testkopermethode (mystery shop onderzoek) in.

Voor de dronkenschap inspecties wordt actief samengewerkt met de politie. De burgemeester kan op basis van bevindingen van de gemeentelijke boa handhavend optreden op basis van artikel 20 lid 5 en 6 (aanwezigheid toestaan aan dronken personen en dronken dienstdoen in horecalokaliteit). Handhaving met betrekking tot het doorschenken aan dronken personen en dronkenschap

in de openbare ruimte is voorbehouden aan de politie. Voor de veiligheid van de boa maakt de gemeente afspraken met de politie over gezamenlijke controles en ondersteuning op afroep bij risicovolle situaties.

Toezichtcapaciteit

Op basis van de risicoanalyse schatten wij in dat er jaarlijks circa 50 controles nodig zijn. De verwachting is dat we hiervoor 0,5 FTE toezicht nodig hebben.

Sanctiestrategie

Voor de opbouw van de sanctiestrategie is zowel het gezondheidsperspectief als het openbare orde en veiligheidsperspectief van de Alcoholwet leidend. Op basis hiervan zijn de bepalingen uit de Alcoholwet ingedeeld in 3 risico-categorieën:

Categorie A	Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn van minder ernstige aard. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om administratieve vereisten.
Categorie B	Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn ernstige overtredingen, maar er is geen sprake van een acute (gevaar)situatie.
Categorie C	Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn ernstige overtredingen, die direct van invloed zijn op de gezondheid (van jongeren) en/of openbare orde.

Bij iedere categorie hoort een bepaald sanctiestappenplan. Dat wil zeggen dat elke categorie een eigen sanctieopbouw (1e, 2e, 3e overtreding) heeft, waarbij de overtredingen van bepalingen in een hogere categorie zwaarder bestraft worden. Kortom, op overtredingen die direct van invloed zijn op de gezondheid of de openbare orde (zoals de leeftijdsgrens en dronkenschap) wordt zwaarder ingezet dan administratieve overtredingen.

Uitgangspunten handhaving

Wij hanteren de volgende uitgangspunten voor handhavend optreden.

1. We sluiten aan bij de landelijke handhavingsstrategie. Dit beleid is erop gericht om overtredingen op te heffen en herhaling te voorkomen.
2. Bij het beoordelen van een overtreding en het bepalen van de juiste sanctie houden we rekening met:
 - de mogelijke gevolgen van die overtreding, en;
 - de omstandigheden waaronder die overtreding is begaan, en;
 - de houding en het gedrag van de overtreder, en;
 - de voorgeschiedenis, en;
 - de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Deze houden in dat de maatregel in verhouding moet staan tot het doel, en dat dié maatregel moet worden gebruikt die het minst ingrijpend is om het doel te bereiken.
3. Indien een overtreding wordt geconstateerd wordt onderstaand handhavingsstappenplan gehanteerd. Als van dat stappenplan wordt afgeweken, wordt die afwijking uitdrukkelijk gemotiveerd.

Handhavingsstappenplan

De afhandeling van de geconstateerde overtredingen van de leeftijdsgrens en dronkenschap vindt plaats volgens het onderstaande handhavingsstappenplan.

1e overtreding

Bij de eerste overtreding wordt een bestuurlijke boete opgelegd aan het betreffende verkooppunt en wordt direct gewezen op de mogelijkheid dat bij herhaling de alcoholvergunning geschorst kan worden. De hoogte van de boete is vastgelegd in het Besluit Bestuurlijke boete Alcoholwet. Alternatieve sanctie is de onmiddellijke invoering (binnen 2 weken) van een effectief leeftijdscontrolesysteem dat door de gemeente goedgekeurd is.

2e overtreding (binnen 1 jaar)

Opnieuw wordt er een bestuurlijke boete opgelegd met een waarschuwingsbrief waarin gewezen wordt op mogelijke intrekking alcoholvergunning of tijdelijke ontzegging alcoholverkoop. Voor horeca en paracommercie zal een alternatieve sanctiemogelijkheid worden geboden in de vorm van een door de gemeente goedgekeurde training barcode/IVA.

3e overtreding (binnen 1 jaar)

Intrekking of schorsen van de alcoholvergunning of ontzegging alcoholverkoop voor maximaal 12 weken (artikel 31 en 32 Alcoholwet).

Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Overtredingen-categorie: 1=Licht 2=Middel 3=Ernstig	Actie	Opmerking
Artikel 3	Zonder vergunning het horeca / slijtersbedrijf uitoefenen	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelmogelijkheid, 4 weken om een ontvankelijke aanvraag in te dienen	Dit artikel wordt vaak gebruikt in combinatie met artikel 25 van de Alcoholwet. Een aanschrijving bestuursdwang / dwangsom kan niet de verplichting hebben een alcoholvergunning aan te vragen teneinde de dwangsom niet te verbeuren.
Artikel 3	Zonder vergunning het horeca / slijtersbedrijf uitoefenen	3	Bestuurlijke boete en toesturen aanvraagformulier en/of Waarschuwing last onder dwangsom	Dit artikel wordt vaak gebruikt in combinatie met artikel 25 van de Alcoholwet. Een aanschrijving bestuursdwang / dwangsom kan niet de verplichting hebben een alcoholvergunning aan te vragen teneinde de dwangsom niet te verbeuren.
Artikel 3	Het horeca / slijtersbedrijf uitoefenen terwijl vergunning is geweigerd, geschorst, ingetrokken of buiten behandeling gesteld.	3	Bestuurlijke boete en voornemen toepassen bestuursdwang. Na zienswijze: Definitieve beslissing bestuursdwang	
Artikel 4, eerste lid	Niet voldoen aan regels gesteld in de paracommerciële verordening	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelmogelijkheid	
Artikel 4, vijfde lid	Afschrift ontheffing is niet aanwezig in de inrichting	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelmogelijkheid	
Artikel 8	Niet voldoen aan eisen aan leidinggevend als bedoeld in of krachtens dit artikel	2	Vergunning wordt direct ingetrokken	Bevoegdheid tot intrekken is gelegen in artikel 31, eerste lid, sub b.
Artikel 9, derde lid	Aanwezigheid registratie barvrijwilligers	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelmogelijkheid	
Artikel 9, vierde lid	Aanwezigheid bestuursreglement	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelmogelijkheid	
Artikel 10	Niet voldoen aan bij AMvB gestelde eisen van sociale hygiëne	2	Vergunning wordt direct ingetrokken	Bevoegdheid tot intrekken is neergelegd in artikel 31, eerste lid, sub b

Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Overtredingen-categorie: 1=Licht 2=Middel 3=Ernstig	Actie	Opmerking
Artikel 12, eerste lid	Verbod verstrekking alcoholhoudende drank voor gebruik elders dan in de vergunning aangegeven lokaliteit of terras.	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 12, tweede lid	Verbod verstrekking sterke drank elders dan in de vergunning vermelde slijtlokaliteit	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 13, eerste lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank in een horecalokaliteit of op een terras voor gebruik elders dan ter plaatse	2	Bestuurlijke boete en/ of vooraankondiging vergunning schorsen voor 2 weken. Na zienswijze: Definitieve aanschrijving vergunning schorsen	
Artikel 13, tweede lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse in een slijtersbedrijf anders dan proeven	2	Bestuurlijke boete en/ of vooraankondiging vergunning schorsen voor 2 weken. Na zienswijze: Definitieve aanschrijving vergunning schorsen voor 2 weken	
Artikel 14, eerste lid	Andere bedrijfsactiviteiten in slijterij	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	Zie Besluit aanvulling omschrijving slijtersbedrijf
Artikel 14, tweede lid	Verbod bedrijfsactiviteiten in horecalokaliteit of op terras	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	Zie Besluit aanvulling omschrijving slijtersbedrijf
Artikel 15, eerste lid	Verboden bedrijfsactiviteiten in lokaliteit behorende bij een inrichting waarbij alleen toegang mogelijk is via de horecalokaliteit	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 15, tweede lid	Rechtstreeks verbinding tussen slijterij en andere neringruimte	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 16	Automatenverkoop alcoholhoudende drank	2	Bestuurlijke boete en/ of vooraankondiging vergunning schorsen voor 2 weken. Na zienswijze: Definitieve aanschrijving vergunning schorsen	Intrekking van de alcoholvergunning is alleen van toepassing op vergunde bedrijven. Indien intrekking niet mogelijk is kan een last onder dwangsom worden opgelegd.

Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Overtredingen-categorie: 1=Licht 2=Middel 3=Ernstig	Actie	Opmerking
Artikel 17	Verstrekken alcoholhoudende drank (voor gebruik elders dan ter plaatse) anders dan in gesloten verpakking	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 18, eerste lid	Verkoopverbod zwak alcoholhoudende drank anders dan in de in lid 2 genoemde locaties	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 18, derde lid	Onderscheid tussen alcoholhoudende en niet alcoholhoudende drank ontbreekt	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 19, eerste lid	Verbod illegale bestelservice sterke drank	2	Bestuurlijke boete	
Artikel 19, tweede lid	Verbod illegale bestelservice zwak alcoholhoudende drank	2	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 19a eerste lid	Drie maal in periode van 12 maanden artikel 20 eerste lid overtreden	3	Three strikes out (ontzegging verkoop zwak alcoholhoudende drank te verkopen vanaf locatie waar dit heeft plaatsgevonden)	Bevoegdheid burgemeester.
Artikel 20, eerste en tweede lid	Verstrekken zwak alcoholhoudende dranken of sterke drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt	2	Bestuurlijke boete	Een locatie als bedoeld in artikel 18, tweede lid, of artikel 19, tweede lid, onder a (niet vergunningplichtig) welke in een periode van 12 maanden 3 maal artikel 12, eerste lid, heeft overtreden kan de bevoegdheid worden ontzegd zwak alcoholhoudende drank te verkopen. (artikel 19a)
Artikel 20, eerste en tweede lid	Verstrekken zwak alcoholhoudende dranken of sterke drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt	2	Bestuurlijke boete	
Artikel 20, eerste en tweede lid	Verstrekken zwak alcoholhoudende dranken of sterke drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt	2	Bestuurlijke boete en/ of bestuursrechtelijke waarschuwing	

Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Overtredingen-categorie: 1=Licht 2=Middel 3=Ernstig	Actie	Opmerking
Artikel 20, derde lid	Aanwezigheid personen <16 jaar in een slijtlokaliteit zonder toezicht persoon > 21 jaar	2	Bestuurlijke boete en/of bestuursrechtelijke waarschuwing	
Artikel 20, vijfde lid	Geen aanduiding leeftijds-grenzen bij de toegang of aanduiding niet goed leesbaar	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelbaarheid	Intrekking van de alcohol-vergunning is alleen van toepassing op vergunde bedrijven
Artikel 20, zesde lid	Toelaten personen in kennelijke staat van dronkenschap of onder invloed van andere psychotrope stoffen	2	Proces verbaal en/of vooraankondiging vergunning intrekken. Na zienswijze: definitieve aanschrijving vergunning intrekken	Bestuurlijke boete kan niet worden opgemaakt, enkel een proces verbaal
Artikel 20, zevende lid	Verbod dienst te doen onder invloed	2	Proces verbaal en/of vooraankondiging vergunning intrekken. Na zienswijze: definitieve aanschrijving vergunning intrekken	Bestuurlijke boete kan niet worden opgemaakt, enkel een proces verbaal
Artikel 21	Verstrekken van alcoholhoudende drank, met het vermoeden van verstoring openbare orde, veiligheid of zedelijkheid	2	Proces verbaal en/of vooraankondiging vergunning intrekken. Na zienswijze: definitieve aanschrijving vergunning intrekken	Artikel 31, eerste lid onder c (imperatieve intrekkinggrond van de alcoholvergunning) Bestuurlijke boete kan niet worden opgemaakt, enkel een proces verbaal Indien vergunning niet ingetrokken kan worden, dan een last onder dwangsom
Artikel 22, eerste lid	Alcoholverbod bij tankstations, winkels bij wegrestaurants en andere ruimten langs de autosnelweg die geen horecabedrijf zijn	2	Bestuurlijke boete en/of vooraankondiging last onder dwangsom. Na zienswijze: Definitieve aanschrijving last onder dwangsom	
Artikel 22, tweede lid	Alcoholverbod in a) stadions b) gebouwen gezondheidszorg, onderwijs en zwembaden	2	Bestuurlijke boete en/of vooraankondiging last onder dwangsom. Na zienswijze: Definitieve aanschrijving last onder dwangsom	Er is (nog) geen algemene maatregel van bestuur maar dit artikel is al wel opgenomen in Besluit bestuurlijke boete
Artikel 24, eerste lid	Leidinggevende op vergunning/aanhangsel vermeld is niet aanwezig	1	Schriftelijke Waarschuwing/herstelbaarheid	

Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Overtredingen-categorie: 1=Licht 2=Middel 3=Ernstig	Actie	Opmerking
Artikel 24, tweede lid	Geen leidinggevende die vermeld is op vergunning of aanhangsel of barvrijwilliger aanwezig	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 24, derde lid	Personen <16 jaar slijten of tappen.	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid en arbeidsinspectie in kennis stellen	
Artikel 25, eerste lid	Verbod op illegale aanwezigheid van alcoholhoudende drank	2	Bestuurlijke boete en/ of bestuursrechtelijke waarschuwing	
Artikel 25, eerste lid	Verbod op illegale aanwezigheid van alcoholhoudende drank	1	Schriftelijke Waarschuwing	
Artikel 25, eerste lid	Verbod op illegale aanwezigheid van alcoholhoudende drank	1	Schriftelijke Waarschuwing	
Artikel 25, tweede lid	Toelaten dat alcoholhoudende drank in voor publiek geopende ruimte wordt genuttigd	1	Schriftelijke waarschuwing en bestuursrechtelijke waarschuwing	
Artikel 25a	Verbod/beperking verstrekking alcoholhoudende drank in verordening genoemde inrichtingen	1	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	
Artikel 25b	Verbod toegangsleeftijd bezoekers geregeld in verordening	-	-	Niet in verordening opgenomen
Artikel 25b	Verbod toegangsleeftijd bezoekers geregeld in verordening	-	-	Niet in verordening opgenomen
Artikel 25c	Verbod/beperking verstrekken zwak alcoholhoudende drank uit in verordening genoemde locaties	-	-	Niet in verordening opgenomen.
Artikel 25d	Verbod prijsacties genoemd in verordening	-	-	Niet in verordening opgenomen

Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Overtredingen-categorie: 1=Licht 2=Middel 3=Ernstig	Actie	Opmerking
Artikel 29, derde lid	Niet aanwezig hebben van de vergunning in de inrichting	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelbaarheid	
Artikel 30	Geen (tijdige) melding van verandering van de inrichting indien deze niet meer voldoet aan omschrijving in vergunning	2	Vergunning direct intrekken	Bij tijdige melding kan een gewijzigde vergunning worden verleend, indien aan de inrichtingseisen wordt voldaan. Grondslag ligt in artikel 31, eerste lid, sub d.
Artikel 30a, eerste lid	Geen melding van een nieuwe leidinggevende of geen melding dat de aantekening dat een leidinggevende geen bemoeienis heeft met de bedrijfsvoering of exploitatie doorgehaald moet worden	2	Vergunning direct intrekken	Grondslag ligt in artikel 31, eerste lid, sub d
Artikel 30a, vijfde lid	Het bijschrijven van een nieuwe leidinggevende is binnen twee jaar drie keer geweigerd op basis van artikel 8 Alcoolwet of artikel 3 Wet Bibob	1	Waarschuwing, bij een volgende keer (dus de vierde weigering binnen 2 jaar) wordt de vergunning ingetrokken	De burgemeester kan de vergunning intrekken op basis van artikel 31, derde lid sub b
Artikel 31, eerste lid, sub c	De vergunning levert gevaar op voor de openbare orde, veiligheid of zedelijkheid	3	Vergunning direct intrekken	De imperatieve bevoegdheid tot intrekken is gelegen in artikel 31, eerste lid, sub c
Artikel 31, derde lid, sub a	Er is sprake van het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteits-beoordelingen door het openbaar bestuur	3	Vergunning direct intrekken	De bevoegdheid om de vergunning in te trekken is gelegen in artikel 31, derde lid, sub a. Alvorens de vergunning daadwerkelijk in te trekken kan om een Bibob advies gevraagd worden.
Artikel 35, tweede lid	Overtreding van voorschriften gesteld aan ontheffing	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelbaarheid	
Artikel 35, vierde lid	Ontheffing/ afschrift dient aanwezig te zijn	1	Schriftelijke Waarschuwing / herstelbaarheid	
Artikel 38	Onjuiste gegevens verstrekken bij aanvraag	3	Vergunning direct intrekken	Artikel 31, eerste lid onder a imperatieve intrekkingsgrond

Sanctie	Grondslag	Toepassen mogelijk bij overtreding van artikel
Intrekken vergunning/ onthefing en/of schorsing	Artikel 31 geeft imperatieve en facultatieve intrekingsgronden. Artikel 32 schorsing.	Alles behalve 3, 9 vijfde lid, 17, 18, 19, 22, 25 en 45
Bestuurlijke boete	O.b.v. artikel 44a, eerste lid Alcoholwet.	De burgemeester kan een bestuurlijke boete opleggen ter zake van overtreding binnen zijn gemeente van het bij of krachtens de artikelen 3, 4, 9, derde, vierde en vijfde lid, 12 tot en met 19, 20, eerste tot en met vijfde lid, 22, eerste en tweede lid, 24, 25, behoudens het derde lid, 25a tot en met 25d, 29, derde lid, 35, tweede en vierde lid, of 38 gestelde. (artikel 44a lid 1)
Dwangsom/ bestuursdwang	O.b.v. artikel 125, derde lid Gemeentewet. Artikel 5:32 Awb. Artikel 19a, 36 en 44 Alcoholwet.	Alles behalve 9 vijfde lid, 20 zesde en zevende lid, 21, 22 tweede lid en 45

4.3 Educatie en communicatie

In de omgeving van jongeren en jongvolwassenen staan 3 doelgroepen centraal die invloed hebben op het alcoholgebruik:

- Alcoholverstrekkers
- Ouders
- Scholen

Deze doelgroepen hebben niet altijd voldoende kennis van de risico's van alcohol voor jongeren of zij weten niet hoe zij kunnen bijdragen aan het voorkomen van (problemen door) alcoholgebruik. Daarom vormen zowel bewustwording van de risico's als het bieden van handelingsperspectief een rode draad in de educatieve interventies die worden ingezet.

Alcoholverstrekkers

Verstrekkers van alcohol zijn verantwoordelijk voor de naleving van de Alcoholwet en aanvullende lokale regelgeving. Van hen wordt verwacht dat ze de leeftijdsgrens voor de verstrekking van alcohol kennen en naleven, evenals de verboden op wederverstrekking, het verbod op doorschenken bij dronkenschap en het toelaten van personen in kennelijke staat van dronkenschap in de onderneming, de vereniging of het evenement. Verschillende typen professionals zijn hierbij betrokken: bedrijfsleiders, filiaalmanagers, barpersoneel, barvrijwilligers, portiers, caissières, enzovoort.

Training

Belangrijk is vooral dat een alcoholverstrekker zich bewust is van zijn/haar verantwoordelijkheid en handelingsperspectief heeft, ook wanneer er weerstand is bij de klant. Alcoholverstrekkers maken gebruik van hun (eigen) trainingsprogramma's voor medewerkers van horeca, slijterijen en sportverenigingen over verantwoord alcohol verkopen.

Daarnaast bestaat de face-to-face IVA (Instructie Verantwoord Alcoholgebruik) training voor barvrijwilligers. Voor deze training wordt een regionale trainer, bijvoorbeeld van de regionale instelling voor verslavingszorg ingezet. De bedrijfsleider in een horecaonderneming heeft een belangrijke rol in het motiveren en ondersteunen van personeel bij het naleven van de wetgeving.

Deze leidinggevende moet daarom altijd een rol hebben in de trainingsopzet. Uit onderzoek is bovendien gebleken dat training van barpersoneel alleen effect heeft als deze is gekoppeld aan een adequate handhavingsstrategie (Babor e.a., 2010).

De gemeente stimuleert alcoholverstrekkers om het personeel een training verantwoord schenken te laten volgen. Het is van belang dat we als gemeente toetsen in hoeverre hieraan wordt voldaan.

Nalevingscommunicatie

Nalevingscommunicatie omvat alle vormen van communicatie (media, persoonlijk, internet etc.) die gericht is op het stimuleren van naleving. Doel van nalevingscommunicatie is om een gedragsverandering te bewerkstelligen bij de doelgroep. Dit kan onder andere door met communicatie over toezichtresultaten de subjectieve pakkans te vergroten en het aansluiten op landelijke campagnes zoals NIXzonderID. De gemeente stemt de communicatie hierop af samen met team communicatie ter ondersteuning van de nalevingsdoelstellingen.

Onderwijs

De school is een belangrijke pedagogische omgeving voor jongeren. Alle scholen in Krimpen aan den IJssel ontvangen van de gemeente een keuzekaart met onder andere alcoholpreventielessen. De scholen kunnen hieruit lessen kiezen om hun leerlingen voor te lichten. Daarnaast biedt de gemeente het voortgezet onderwijs het preventieprogramma 'Helder op School' aan. Ook heeft de school een belangrijke rol in het bereiken van de ouders over alcoholpreventie. Het blijkt dat preventie al vanaf groep 7 en 8 op basisscholen noodzakelijk is. Ouderavonden zijn bij uitstek geschikt om thema's te belichten. Bij voorkeur op een reeds druk bezochte avond, zoals bijvoorbeeld de profielkeuze op de voortgezet onderwijs scholen.

Door de schoolomgeving en alle school gerelateerde activiteiten alcoholvrij te houden, ondersteunt het onderwijs NIX18 en de norm dat alcoholgebruik niet vanzelfsprekend is. De gemeente bespreekt met de scholen of zij knelpunten ervaren bij de handhaving van de regels bij bijvoorbeeld schoolfeesten.

Ouders en de thuissituatie

Alcoholopvoeding

Ouders onderschatten systematisch hoeveel hun kinderen drinken. Ze denken bovendien dat het gedrag van jongeren volledig wordt bepaald door vrienden en leeftijdsgenoten, terwijl ouders wel degelijk nog invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kinderen (van der Vorst e.a., 2006; Smeets e.a., 2019). De beschikbaarheid van alcohol in huis beperken en het stellen van regels zijn geschikte instrumenten om alcoholgebruik tegen te gaan. Uit onderzoek blijkt dat kinderen van ouders die geen duidelijke regels hebben afgesproken en geen leeftijdsgrens hebben gesteld voor het drinken van alcohol al op jongere leeftijd beginnen met drinken. Ze drinken bovendien vaker dan jongeren waarvan de ouders wel een leeftijdsgrens hebben gesteld. Naast het stellen van regels zijn andere beschermende factoren belangrijk: voorbeeldgedrag, een goede band tussen ouder en kind en een autoritatieve opvoedstijl (duidelijke grenzen en regels stellen). Bij een dergelijke opvoedstijl wordt het stellen van regels gekoppeld aan warmte en betrokkenheid. Een slechte ouder-kind relatie en psychische problematiek of middelengebruik van de ouders zijn risicofactoren. Adviezen met betrekking tot alcoholopvoeding worden in samenwerking met KrimpenWijzer (Centrum voor Jeugd en Gezin) en het onderwijs aan ouders aangeboden.

Uitgaansopvoeding

Ook door regels te stellen die niet expliciet gaan over alcoholgebruik, kunnen ouders invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kind. Dan gaat het vooral over afspraken over uitgaan, zoals hoe vaak ze uit mogen gaan en hoe laat zij thuis moeten zijn. Verschillende kanalen (GGD, preventieafdeling van de verslavingszorginstelling, KrimpenWijzer (Centrum voor Jeugd en Gezin), lokale media, ouderavonden op scholen en via sportverenigingen) lichten ouders voor over uitgaansopvoeding en ondersteunende websites zoals www.hoepakjijdataan.nl en www.helderopvoeden.nl.

Publiekscommunicatie

Draagvlak voor (handhaving van) alcoholbeleid is niet vanzelfsprekend onder inwoners, ondernemers en andere professionals. Het draagvlak kan groeien als er meer begrip is voor de regels die er zijn rond verkoop en gebruik van alcohol. Dat vraagt kennis over alcohol en over de gevolgen van alcoholmisbruik bij het publiek. Publiekscampagnes lenen zich goed voor het vergroten van kennis en het ondersteunen van de norm dat alcohol er niet vanzelfsprekend bij hoort. Waar mogelijk wordt daarom aangesloten aan op campagnes als NIX18, Ik Pas, of Zien drinken doet drinken. De gemeente gaat hierover in overleg met de samenwerkingspartners en communiceert actief over deze campagnes.

4.4 Verbinding preventie en handhaving

Om het effect van afzonderlijke handhavings- of preventieve interventies te versterken worden deze zoveel mogelijk in samenhang ingezet. Daarnaast kiest de gemeente voor het inzetten van op wetenschappelijke inzichten gebaseerde integrale aanpakken. Zie onderstaande tabel voor (de combinatie van) maatregelen en integrale aanpakken die de gemeente inzet om de doelstellingen van dit plan te behalen.

Maatregelenmatrix / uitvoeringsplan

De tabel schetst een overzicht van de maatregelen die de gemeente de komende 4 jaar per beleidspijler en per setting inzet.

	Toezicht en Handhaving	Regelgeving	Educatie	Integrale aanpak	Benodigdheden
Detailhandel	- Toezicht leeftijdsgrens (met testkopers) - Handhavingsstappenplan	- Leeftijdsgrens	- Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels - Training barpersoneel - Nalevingscommunicatie		- Inzet mystery guests via Bureau - Objectief: totaal 10.815,- euro ex BTW (iedere 2 jaar, excl. Indexatie) - Inzet boa's en politie horecatalaken
Horeca	- Toezicht leeftijdsgrens (met testkopers) - Toezicht doorschenken/aanwezigheid dronken personen - Toezicht happy hours - Handhavingsstappenplan - Horecacontroles	- Leeftijdsgrens - Verbod op aanwezigheid dronken personen en doorschenken - Happy hours beperken	- Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels - Training barpersoneel - Nalevingscommunicatie	- Aanpak dronkenschap en doorschenken	- Inzet mystery guests - Inzet boa's en politie horecatalaken
Evenementen	- Toezicht leeftijdsgrens (met testkopers) - Toezicht doorschenken/aanwezigheid dronken personen - Handhavingsstappenplan	- Leeftijdsgrens - Verbod op doorschenken - Aanvullende eisen t.a.v. ontheffing Alcoholwet bij evenementen	- Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels - Training barpersoneel - Nalevingscommunicatie	- Aanpak dronkenschap en doorschenken - Alcoholbeleid op evenementen - leidraad gemeenten	- Inzet boa's
Thuis/ouders	- Ouderlijk toezicht op regels NIX18	- Ouderlijke regels over NIX18	- Voorlichting aan ouders over alcohol- en uitgaans-opvoeding: regels stellen en handhaven - Communicatie over risico's van alcohol, opvoedvaardigheden, Alcoholwet en alcoholregels	- Opgroeien in een Kansrijke Omgeving	- Kennisbijeenkomst - Campagnes

	Toezicht en Handhaving	Regelgeving	Educatie	Integrale aanpak	Benodigdheden
Sport en andere paracommerciële verstrekkers	- Toezicht leeftijdsgrens (met testkopers) - Toezicht doorschenken - Toezicht schenktijden - Toezicht sterke drank - Handhavingsstappenplan - Horecacontroles	- Leeftijdsgrens - Verbod op aanwezigheid dronken personen doorschenken - Schenktijden beperken - Schenken van sterke drank beperken	- Training barvrijwilligers - Nalevingscommunicatie - Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels	- Dronkenschap en doorschenken - Alcoholbeleid in sportkantines - Opgroeien in een Kansrijke Omgeving	- Inzet mystery guests - Inzet boa's en politie horecataken
Scholen	- Ondersteuning door boa's bij schoolfeesten (bv. indrinken)	- Alcoholvrije schoolomgeving en -activiteiten	- Scholen informeren over belang van alcoholvrij schoolbeleid – onder andere schoolreisjes, eindexamens - Overleg scholen over alcohol-voorlichting aan ouders - Communicatie over alcoholvrije schoolomgeving	- Preventieprogramma's zoals bv Helder op School (voortgezet onderwijs) en Opgroeien in een Kansrijke Omgeving	- 60 uur Helder op School: 6.600,- euro per jaar - Inzet boa's - Keuzekaart preventielessen - Campagnes
Openbare ruimte/Algemeen	- Toezicht bezit alcohol onder de 18 jaar - Toezicht openbaar dronkenschap - Toezicht wederverstrekking - Toezicht hotspots waar verboden drankgebruik geldt - Inzicht krijgen in bedrijfspanden met feestjes	- Verbod aanwezig hebben alcohol onder de 18 jaar - Verbod openbaar dronkenschap - Verbod wederverstrekking - Verbod verboden drankgebruik aangewezen gebieden - Bestemmingsplan	- Communicatieplan - Campagne Ik Pas / Nix18 / Zien drinken doet drinken		- Inzet boa's - Campagnes

5. Samenwerking, uitvoering en evaluatie

Bij het tot stand komen van het Preventie- en handhavingsplan zijn verschillende gemeentelijke teams betrokken, evenals externe samenwerkingspartners. Hieronder staat een beschrijving van de organisatiestructuur en de belangrijkste samenwerkingspartners.

5.1 Samenwerking met externe partners

De gemeente heeft het Preventie- en handhavingsplan opgesteld in samenspraak met partners. De gemeente heeft een coördinerende en deels uitvoerende rol. Op een integraal dossier als het alcoholbeleid is betrokkenheid en samenwerking essentieel voor een goede uitvoering. De volgende externe partners zijn daarbij concreet in beeld. Zij zijn allen gesprekspartner bij de probleemanalyse, evaluatie, planvorming en uitvoering. Daarnaast kunnen zij specifieke rollen hebben, zoals:

Politie	Hotspots in kaart brengen, veiligheid tijdens inspecties, jongeren vragen naar ID en eventuele samenwerking met betrekking tot de aanpak van doorschenken vanuit het Wetboek van Strafrecht en openbare dronkenschap (artikel 252 resp. 453).
Ondernemers/ verenigingen	Nalevingscommunicatie, training personeel/vrijwilligers.
Scholen	Overleg over intern schoolbeleid (bij voorkeur met schoolleiders) en over informatievoorziening richting ouders.
Gezondheids- organisaties en jongerenwerk	Partners als de GGD, de preventieafdeling van de instelling voor verslavingszorg, Krimpens Sociaal Team en het jongerenwerk kunnen bijdragen aan de probleem-analyse en bij de ontwikkeling en uitvoering van educatieve interventies.

5.2 Organisatie en uitvoering

Om uitvoering te geven aan de activiteiten uit dit plan maakt de gemeente met haar samenwerkingspartners een uitvoeringsplan voor de komende 4 jaren. In dit uitvoeringsplan concretiseren we de voornemens. We voorzien deze van meetbare doelstellingen en een planning.

Om de voortgang van de uitvoering te monitoren en voor het bijstellen van de uitvoeringsplannen, wordt de volgende overlegstructuur opgezet:

Organisatiestructuur Preventie- en handavingsplan			
	Leden	Taken	Vergaderfrequentie
Kernteam	Beleidsambtenaren OOV, volksgezondheid, jeugd, vergunningverlening, politie, boa's, jongerenwerk	Uitvoeringsplan maken en de voortgang monitoren. Bespreken ontwikkelingen.	2 x per jaar
Stakeholder overleg	Leden kernteam aangevuld met horecaondernemers, onderwijs, sport en andere bij de uitvoering betrokken partijen.	Bijdrage aan opstellen en evalueren van uitvoeringsplan	1 x per jaar

5.3 Evaluatie

Kritisch evalueren is een belangrijk onderdeel van dit Preventie- en handavingsplan. Om de kwaliteit van onze aanpak hoog te houden en waar nodig tijdig bij te stellen, gebruikt de gemeente de volgende evaluatiecyclus:

- Elk jaar evalueren we in overleg met de samenwerkingspartners het uitvoeringsplan. Als blijkt dat dit plan niet voldoende werkt, kunnen we aanvullend tot andere activiteiten (laten) besluiten. Waar nodig herijken we de risicoanalyse.
- Elke 2 jaar komen daarbij de nalevingscijfers uit nalevingsonderzoek leeftijdsgrens en doorschenken.
- Elke 4 jaar vindt een uitgebreide evaluatie plaats op basis van beschikbaar onderzoek en input van samenwerkingspartners. Hierbij zetten we de realisatie van activiteiten, effecten van beleid en achterliggende verklaringen op een rij. Op basis hiervan kunnen we vaststellen in hoeverre het beleid de gewenste uitkomsten heeft opgeleverd en op welke punten we het beleid moeten bijstellen.

Literatuur en bronnen

- Expertisecentrum Alcohol (2020). *Dossier Alcohol en jongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut. Geraadpleegd van expertisecentrumalcohol.nl, 26 november 2020.
- Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., Edwards, G. & Giesbrecht, N. (2010). *Alcohol: no ordinary commodity: Research and public policy*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.
- Bureau Objectief (2017). Nalevingsonderzoek doorschenken gemeente Rotterdam 2017. Nijmegen: Bureau Objectief.
- Bureau Objectief (2018). Nalevingsonderzoek doorschenken gemeente Utrecht 2018. Nijmegen: Bureau Objectief.
- Bureau Objectief (2020). *Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop aan minderjarigen in 2020*. Nijmegen: Bureau Objectief.
- Bureau Objectief (2022). *Handreiking Toezicht Alcoholwet*. Geraadpleegd van <http://www.handreikingalcoholwet.nl/>, februari 2022.
- Burton, R., Henn, C., Lavoie, D., O'Connor, R., Perkins, C., Sweeney, K., Greaves F., Ferguson B., Beynon C., Belloni A., Musto V, Marsden J. & Sheron, N. (2017). *A rapid evidence review of the effectiveness and cost-effectiveness of alcohol control policies: an English perspective*. The Lancet, 389(10078), 1558-1580.
- Dorsselaer, S. van, Beurs, D. de & Monshouwer, K. (2020). *Middelengebruik onder studenten van 16-18 jaar op het MBO en HBO 2019*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Dorsselaer, S. van, Tuithof M & Monshouwer, K. (2016). *Factsheet Peilstations-onderzoek. Ouders 2015. Ouders over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en internet door jongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Engels, R., Kleinjan, M. & Otten, R. (2013) *De rol van ouders bij alcoholgebruik van adolescenten: Stand van zaken*. Nijmegen: Behavioural Science Institute Radboud Universiteit Nijmegen
- Gezondheidsraad (2015). *Richtlijnen goede voeding 2015*. 's-Gravenhage: Gezondheidsraad 24, 1-95.
- GGD Rotterdam-Rijnmond, *Gezondheidsmonitor 2019, 2021, 2022*
- Holder, H. D. (1998). *International research monographs in the addictions. Alcohol and the community: A systems approach to prevention*. New York, NY, US: Cambridge University Press.
- Nationaal Preventieakkoord (2018). *Nationaal Preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland*. 's-Gravenhage: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Paternotte, M. & Prooij, F. (2019). *Doelgroeponderzoek Plattelandsjongeren. Kwalitatief onderzoek naar alcoholgebruik onder plattelandsjongeren*. Amsterdam: Mare.

- Meier, P. et al. (2008). *The independent review of the effects of alcohol pricing and promotion. Summary of Evidence to Accompany Report on Phase 1: Systematic Reviews*. United Kingdom: School of Health and Related Research, University of Sheffield, UK
- Monshouwer, K., Miltenburg, C. van, Beek, R. van, Hollander, W. den, Schouten, F. Goor, M. van, ., & Laar M.W. van (2021). *Het grote uitgaansonderzoek 2020. Uitgaanspatronen, middelengebruik gezondheid en intentie tot stoppen of minderen onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Nijkamp, L., Smeets, L., Greeff, J. de, Scholten, K. & Voorham, L. (2020). *Dronkenschap en doorschenken. De impact en aanpak van dronkenschap en doorschenken in het uitgaansleven*. Factsheet. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Onrust, S., Otten, R., Lammers, J. & Smit, F. (2016). *School-based programmes to reduce and prevent substance use in different age groups: What works for whom? Systematic review and meta-regression analysis*. Clinical Psychology Review, 44, 45-59.
- Reynolds, R.I. (2003). *Building confidence in our communities*. London: London Drug Policy Forum.
- Rombouts, M., Dorsselaer, S. van, Scheffers, T., Tuithof, M., Kleinjan, M. & Monshouwer, K. (2020a). *Jeugd en riskant gedrag 2019. Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Rombouts, M., Visser, D., Onrust, S., Tuithof, M., Scheffers-Van Schayck, T., Simon, J., & Monshouwer, K. (2020b). *Preventie en gebruik van tabak, alcohol, cannabis en andere middelen onder jongeren met een licht verstandelijke beperking in het cluster 3-onderwijs. Kerngegevens uit het EXPLOREonderzoek 2019*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Smeets, L., Monshouwer, K. & Greeff, J. de. (2019). *De IJslandse aanpak van middelengebruik onder jongeren Een verkenning van de wetenschappelijke literatuur*. Utrecht: Trimbos-instituut
- Smit, K., Monshouwer, K., Leeuwen, L. van, & Voogt, C. (2020) – *Zien drinken doet drinken. De invloed van de zichtbaarheid van alcohol in de sociale omgeving op kennis, opvattingen en gebruik van alcohol door jongeren*. Literatuuroverzicht. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Nationale Drug Monitor, editie 2022. Alcohol 11.2.2 Demografische kenmerken algemene bevolking - Nationale Drug Monitor. <https://www.nationaledrug-monitor.nl/alcohol-demografische-kenmerken-algemene-bevolking/>. Geraadpleegd op: 15 februari 2022. Trimbos-instituut, Utrecht & WODC, Den Haag
- Van der Vorst, H., Engels, R.C.M.E., Meeus, W., & Dekovic, M. (2006). *Parental attachment, parental control, and early development of alcohol use: A Longitudinal Study*. Psychology of Addictive Behaviors, Vol. 20, No. 2, 107–116
- Wagenaar, A.C., Toomey, T.L. & Erickson, D.J. (2005). *Complying with the minimum drinking age: effects of enforcement and training interventions*. Alcoholism: Clinical and Experimental Research, 29, 2, 255-262

Literatuurlijst nudging (bij ouders):

- Galetzka, M., Hoof, J., & de Vries, P. (2016). Verkenning beleidsexperimenten lokale veiligheid: Inzet van psychologische inzichten ter voorkoming van uitgaansoverlast. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, ministerie van Justitie en Veiligheid
- Helmer, S., Sebens, R., McAlaney, J., Petkeviciene, J., Salonna, F., Lukács, A., & Mikolajczyk, R. (2016). Perception of High Alcohol Use of Peers Is Associated With High Personal Alcohol Use in First-Year University Students in Three Central and Eastern European Countries. *Substance Use & Misuse*, 51(9), 1224-1231.
- Linkenbach, J., & Perkins, H.W. (2003). Misperceptions of peer alcohol norms in a statewide survey of young adults. In H. W. Perkins (ed.), *The Social Norms Approach to Preventing School and College Age Substance Abuse: A Handbook for Educators, Counselors, and Clinicians*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Meesmann, U., Martensen, H., & Dupont, E. (2015). Impact of alcohol checks and social norm on driving under the influence of alcohol (DUI). *Accident Analysis and Prevention*, 80, 251-261.
- Ridout, B., & Campbell, A. (2014). Using Facebook to deliver a social norm intervention to reduce problem drinking at university. *Drug and Alcohol Review*, 33(6), 667-673.
- Thaler, R.H., & Sunstein, C.R. (2008) *Nudge: Improving Decisions about Health, Wealth, and Happiness*. New Haven: Yale University Press.
- Vlaming, R. de, de Rover, C., Izeboud, C. et al. (2008) Evaluatie van 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek': verandering in perceptie van ouders op het alcoholgebruik van jongeren na één jaar. *TVGW* 86, 412-421.

